

ویول گونه مناسب جنگل کاری در زاگرس

PTMP/SK/R&D/A/ Quercus libani 01 /09042024

مقدمه

درخت ویول (*Quercus libani Oliv*) فقط در زاگرس شمالی در استان‌های آذربایجان غربی (شهرستان‌های پیرانشهر و سردشت) و کردستان (شهرستان‌های بانه و مریوان) انتشار دارد و در سایر استان‌های زاگرسی مشاهده نمی‌شود. با توجه به گستره محدود انتشار این گونه در جنگل‌های زاگرس، اهمیت جنگل کاری با این گونه در استان‌های مذکور دوچندان می‌شود. ویژگی‌های این گونه و رویشگاه‌های آن به شرح زیر است:

- توانایی رسیدن به ارتفاع ۱۰ تا ۱۲ متر را دارد.

- پوست تنه آن در کهن‌سالی، شکاف‌های عمیق و پهن عمودی دارد.

- نسبت به دو گونه دیگر بلوط موجود در زاگرس شمالی (مازودار و برودار)، نیازهای بو مشناختی بیشتری دارد.

- به‌طور معمول، در دامنه‌های شمالی که رطوبت بیشتری دارند، انتشار دارد.

- خاک‌های نیمه‌عمیق تا عمیق را می‌پسندد.

- از ارتفاع ۱۳۰۰ تا ۲۱۵۰ متر از سطح دریا پراکنش دارد، اما رویشگاه اصلی آن ارتفاع ۱۶۰۰ تا ۱۸۰۰ متر از سطح دریاست.

- درشت‌ترین بذر را در بین بلوط‌های زاگرس دارد (طول و عرض بذر به‌طور میانگین ۳٫۵ و ۲٫۳ سانتی‌متر)

- بلوغ بذر این گونه دوساله (۱۸ ماه) بوده و در پاییز سال دوم می‌رسد.

زمان رسیدن و جمع‌آوری میوه/ بذر: اواسط مهر تا اواسط آبان (پیش از ریزش بذرها)

نحوه جمع‌آوری: چیدن مستقیم میوه از درختان بالغ، خوش‌فرم و فاقد آثار آفات و بیماری‌ها

نگهداری بذر: بذر این گونه از نوع ریکالسیترنت است، به‌طوری‌که پس از جمع‌آوری، رطوبت آن به سرعت

کاهش می‌یابد.

با کاهش رطوبت بذر نیز قوه نامیه و جوانه‌زنی به‌شدت افت می‌کند.

ویول گونه مناسب جنگل کاری در زاگرس

PTMP/SK/R&D/A/ Quercus libani 01 /09042024

رطوبت نرمال بذر ویول بین ۴۱ تا ۴۷ درصد است. امکان نگهداری بذر در کوتاه مدت در دمای +۴ درجه سانتی گراد در یخچال و در بلندمدت با استفاده از تکنیک فراسرد (نگهداری در دمای ۱۹۶- سانتی گراد) وجود دارد.

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

شکل ۱- گیاه ویول

نحوه پاک کردن بذر:

ابتدا با شناور کردن بذر در آب باید بذرهای پوسیده و آسیب دیده را جدا کرد. پیش از انتقال نمونه‌ها به یخچال، بذر با استفاده از محلول‌های قارچکش (مانند کاپتان) ضدعفونی شوند.

تیمارهای جوانه‌زنی:

با توجه به اندوخته غذایی زیاد بذر، برای جوانه‌زنی به تیمار خاصی نیاز نیست، اما استفاده از اسید هیومیک (۷۵۰ میلی گرم در لیتر) می‌تواند در افزایش سرعت جوانه‌زنی مفید باشد.

تولید نهال و نگهداری در نهالستان:

ویول گونه مناسب جنگل کاری در زاگرس

PTMP/SK/R&D/A/ Quercus libani 01 /09042024

بذرها به مدت ۶ تا ۸ ساعت در آب نگهداری می‌شوند. سپس، گلدان‌های پلاستیکی با مخلوطی از خاک قرمز، کود حیوانی و ماسه تا ارتفاع سه‌چهارم گلدان پر می‌شود. یک یا دو بذر در عمق ۶ سانتی‌متری گلدان کاشته می‌شود (با توجه به بذردهی درختان ویول، آبان بذرها در گلدان کاشت می‌شوند). از تور سفیدرنگ برای حفاظت از بذرهای کاشته شده در برابر پرندگان و جوندگان استفاده می‌شود. آبیاری نهال‌ها از اواخر خرداد تا پایان مهر به صورت دو هفته یکبار انجام شود.

کاشت نهال:

در نهال کاری ویول پیشنهاد می‌شود که از سامانه‌های سطوح آبیگر، تکنیک ذخیره نزولات با حفر چاله‌های با ابعاد حداقل ۷۰ سانتی‌متر (طول و عرض دهانه و عمق چاله) و در نظر گرفتن پارامترهای اقلیمی (در تعیین تراکم کاشت) استفاده شود. بهترین زمان کاشت نهال‌ها، اوایل اسفند تا اواسط فروردین است. نهال‌ها در مراحل اولیه رشد به پناه نیاز دارند، بنابراین ضروری است که در ابتدا، جنگل کاری با گونه‌های پیشاهنگ انجام شده و در ادامه، نهال‌های ویول کاشت شوند.

کاشت مستقیم بذر:

بذرهای ویول که بلافاصله پس از جمع‌آوری از درخت کاشته می‌شوند، شانس بیشتری برای جوانه‌زدن و استقرار دارند. بهتر است کاشت بذر ویول در عرصه در فصل پاییز (به‌ویژه نیمه دوم آبان و آذر) در عمق ۸ سانتی‌متری انجام شود. در هر حفره، یک تا دو بذر قرار گیرد. استفاده از گیاخاک نیز در موفقیت بذرکاری‌ها مؤثر است. گفتنی است که عرصه کاشت باید قرق شود و از تردد دام و بهره‌بردار یهای دیگر جلوگیری شود.

منبع

حیدری، مازیلا؛ خسروی، شید؛ ملکی، سامان. (۱۴۰۲). گونه‌های مناسب جنگل کاری در زاگرس؛ ویول. تهران: نشر آموزش کشاورزی

